

แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

จากเฟ้นจัดฟัน
สู่ “จัดฟันเฟ้น” **ได้ไม่คุ้มเสีย**

จากแฟนจัดฟัน
สู่ “จัดฟันแฟน”
ได้ไม่คุ้มเสีย

จากแฟ้มจัดฟันสู่ “จัดฟันแฟ้ม” ได้ไม่คุ้มเสีย

พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤษภาคม 2552

เลขมาตรฐานสากล 978-xxxxx-xxxxx

ที่ปรึกษา

รศ.ภก.ดร.วิทยา กุลสมบูรณ์, ผศ.ภญ.ดร.วรรณ ศรีวิริยานุภาพ

ผู้เขียน

ทพ.ดร.ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล

ประสานงาน

สุกัญญา พวงมณี

ภาพประกอบ

ทพ.ดร.ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

ออกแบบรูปเล่ม

วัฒน์สินธุ์ สุวรรตนาพันธ์

พิมพ์ที่

อุษาการพิมพ์

จัดพิมพ์โดย

แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 02-2188445 www.thaihealthconsumer.org

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คำนำ

หนังสือ “จากแฟ้มจัดฟัน สู่จัดฟันแฟ้ม ได้ไม่คุ้มเสีย” เป็นหนึ่งในกิจกรรม “การจัดการความรู้ ขนานคู่เครือข่ายวิชาการ” ตามยุทธศาสตร์ของแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีการดำเนินการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบการวิจัย การถอดบทเรียน การเขียนบทความ การแปลและเรียบเรียงเอกสารวิชาการ รายงานจากเวทีวิชาการ รายงานผู้บริโภคประจำปี และอื่นๆ

จากการจัดทำโครงการการสำรวจสภาพปัญหาและความรุนแรงของการจัดฟันแฟ้ม โดย ทพ.ดร.ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ คณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ทันตแพทยสภา ที่ได้มีการดำเนินการสืบเสาะลงเป็นอย่างดี คคส.เห็นว่าโครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านทันตกรรม จึงได้ขอความกรุณา ทพ.ดร.ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล รวบรวมข้อมูลและจัดทำเนื้อหาฉบับสมบูรณ์ขึ้น เพื่อเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้องด้านทันตกรรมและผู้บริโภค

คคส.ขอขอบคุณ ทพ.ดร.ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล มา ณ โอกาสนี้ และหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองผู้บริโภคทางบริการทันตกรรมต่อไป

แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำผู้เขียน

ทันตแพทยสภา โดยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ได้ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดกับวัยรุ่นที่ใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่น ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมแพร่หลายในสังคมไทย องค์ความรู้เกี่ยวกับ ปัญหาการจัดฟันแฟชั่นยังมีไม่เพียงพอที่จะใช้วางแผนการแก้ปัญหา ไม่ว่าจะเป็นชนิดของเครื่องมือจัดฟันแฟชั่น เหตุผลที่วัยรุ่นตัดสินใจจัดฟันแฟชั่น รวมทั้งความรุนแรงของปัญหา ทางแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้สนับสนุนให้มีการสำรวจสภาพปัญหาและความรุนแรงของการจัดฟันแฟชั่นขึ้นในครั้งนี ข้อมูลจากการสำรวจนี้ได้ถูกนำไปใช้เผยแพร่ตามสื่อสารมวลชน วิทยู และโทรทัศน์หลายครั้ง รวมทั้งนำไปใช้ประกอบในการวางแผนการแก้ไขปัญหา จัดฟันแฟชั่นของทันตแพทยสภาต่อไป

แม้ปัญหาการจัดฟันแฟชั่นจะไม่ใช่วิทยาสาสังคมที่สำคัญของคนไทย แต่ก็เกิดผลเสียต่างๆ มากมายกับวัยรุ่นทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในเมืองหรือในชนบท รวมทั้งปัญหาการขยายตัวของธุรกิจการจัดฟันแฟชั่น ที่ยังคงสร้างความร่ำรวยบนความรู้เท่าไม่ถึงการของวัยรุ่น คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ปัญหาการจัดฟันแฟชั่นในสังคมไทย จะลดน้อยลงไป เมื่อวัยรุ่นไทยรู้เท่าทัน และหน่วยงานต่างๆ ร่วมมือร่วมใจดำเนินการคุ้มครองวัยรุ่นไทยต่ออันตรายจากการจัดฟันแฟชั่น

ธงชัย วชิรโรจน์ไพศาล
ผู้รับผิดชอบโครงการ

สารบัญ

จัดฟันแฟชั่น ประเทศแรกของโลก	6
จัดฟันแฟชั่น คนทำร้าย	17
จัดฟันแฟชั่น คนใส่อันตราย	23
ทำไมต้องจัดฟันแฟชั่น: มุมมองจากผู้จัดฟันแฟชั่น	29
ผิดกฎหมาย ติดตาราง	37
ร่วมกันแก้ไข ทางออกของปัญหา	43

ข่าวการจัดฟันแฟชั่นในไทย
เป็นที่สนใจจาก
สำนักข่าวต่างประเทศ
เช่น เอพี ซีบีเอส
เนื่องจากไม่มีการพบ
การจัดฟันแฟชั่นในต่างประเทศ

จัดฟันแฟชั่น ประเทศแรกของโลก

จัดฟันแฟชั่น ประเทศแรกของโลก

จัดฟันแฟชั่นคืออะไร

ท่านอาจเคยเดินผ่านร้านค้า หรือแผงลอยที่เขียนไว้ว่า ที่นี้รับจัดฟันแฟชั่น หลายๆ ท่านอาจจะสงสัยว่า จัดฟันแฟชั่นคืออะไร

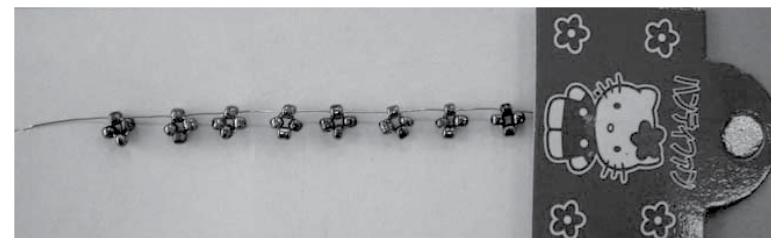
โดยปกติแล้ว “การจัดฟัน” ที่เป็นการรักษาทางทันตกรรมนั้น จะเป็นการแก้ไขความผิดปกติของการเรียงตัวของฟัน เช่น ฟันซ้อนเก ฟันห่าง ฟันยื่น ฟันบนล่างไม่สบกัน ฯลฯ ให้กลับเข้าสู่ตำแหน่งที่ควรจะเป็น เพื่อให้การสบระหว่างฟันบนและฟันล่าง มีความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบดเคี้ยวอาหาร สุขภาพของฟันรวมทั้งเนื้อเยื่อรอบๆ ฟันด้วย นอกจากนี้ยังช่วยปรับให้รูปลักษณะของใบหน้าและการยิ้มแลดูดีขึ้น ซึ่งผู้ที่ให้การรักษาจะต้องเป็นทันตแพทย์เท่านั้น การจัดฟันอาจใส่เครื่องมือได้หลายแบบ

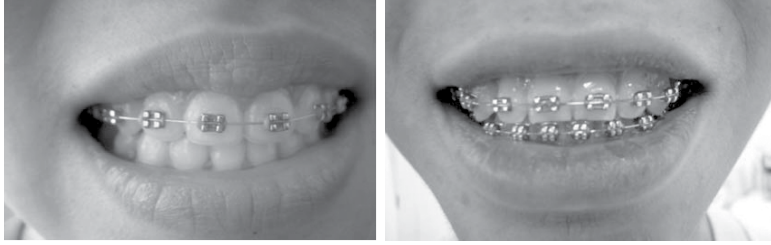
“การจัดฟันแฟชั่น” นั้น ไม่ใช่การรักษาทางทันตกรรมใดๆ แต่เป็นการพยายามใส่เครื่องมือที่เลียนแบบการจัดฟันแบบติดแน่นที่ทันตแพทย์

ใช้ในการรักษาผู้ป่วย มีจุดประสงค์ในการใส่เพื่อความสวยงามหรือความโก้เก๋ ทันสมัย (ในความหมายของวัยรุ่น) ในปัจจุบันจัดฟันแฟชั่น มีหลายรูปแบบแตกต่างกันไป อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

ลวดร้อยลูกบิด

เป็นการใช้ลวดเส้นเล็ก ร้อยลูกบิดสีต่างๆ มีวางจำหน่ายในตลาดนัด และแหล่งชุมชนต่างๆ ราคาเส้นละ 50-120 บาท เด็กและวัยรุ่นนิยมซื้อมาใส่เอง โดยเสียบปลายลวดเข้าไปในซอกฟันกรามน้อยทั้งสองข้าง แล้วพันลวดรอบตัวฟันเพื่อเก็บปลายลวดไว้ในซอกฟัน ด้านหน้าก็จะมีลูกบิดที่มีลวดลายและสีลวดต่างๆ ปิดตรงตำแหน่งฟันหน้า ถ้าดึงลวดไม่ตึงพอ ลูกบิดก็จะไม่แนบติดกับตัวฟัน ความเป็นแฟชั่นจะอยู่ที่ลวดลายและสีของลูกบิด การใส่ลวดร้อยลูกบิดนี้วัยรุ่นมักจะใส่ในช่วงสั้นๆ ไม่กี่วันเท่านั้น เพราะลวดมักจะคลายตัวออก ทำให้หลวมไม่แนบกับตัวฟัน

จัดฟันแฟชั่นแบบติดแน่น

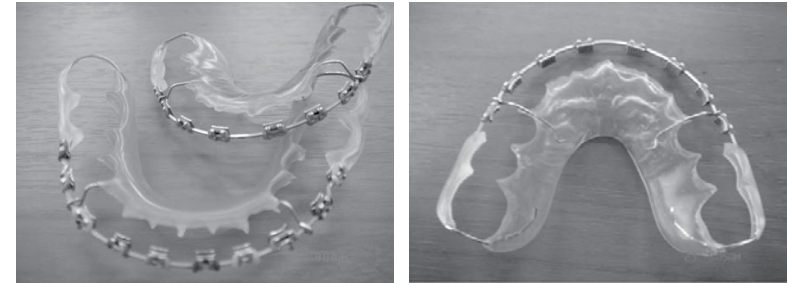
การจัดฟันแฟชั่นแบบนี้ เป็นการเลียนแบบการจัดฟันของทันตแพทย์ ให้เหมือนมากขึ้น โดยจะเป็นการติดเครื่องมือ แบริดเก็ต (Bracket) (เป็นโลหะรูปสี่เหลี่ยมที่จะมีร่องใส่ลวดจัดฟันและมีส่วนยื่นออกมาสำหรับคล้องยาง) ลงบนฟันหน้าบน 8 ซี่ และ/หรือฟันล่าง 8 ซี่ โดยผู้ให้บริการจะทำการติดแบริดเก็ต โดยตรงในปาก ใช้เวลาประมาณ 20-30 นาที ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 800-1,200 บาทต่อ 8 ซี่ อาจมีบริการเปลี่ยนสียางฟรี 1 ครั้ง และถ้าถอดออกจะต้องเสียค่าบริการ 200 บาท อย่างไรก็ตามกระบวนการทำและวัสดุที่ใช้มีความแตกต่างกับที่ทันตแพทย์ใช้อย่างมาก วัสดุที่ไปทำสามารถเลือกสีของยาง รูปร่างของยาง (ยางรูปดอกไม้ รูปมิกกี้เมาส์ ฯลฯ) และสีของลวดได้ตามใจชอบ และเมื่อใส่ไปได้ระยะหนึ่ง (เป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน) วัสดุก็จะนิยมนที่จะเปลี่ยนชนิดและสีของยาง เพื่อไปวาดเพื่อน ๆ ด้วยกัน

จัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้

การจัดฟันแฟชั่นประเภทนี้ จะเป็นการใช้เครื่องมือคงสภาพฟัน หรือรีเทนเนอร์ (Retainer) ที่เหมือนกับที่ทันตแพทย์ใช้รีเทนเนอร์ จะมีลักษณะเป็นแผ่นพลาสติกปิดอยู่ที่เพดาน (กรณีขากรรไกรบน) หรือ ข้างลิ้น (กรณีขากรรไกรล่าง) และมีลวดคอยบังคับฟันให้อยู่ในตำแหน่งที่ต้องการ

ทันตแพทย์มักจะให้ผู้ป่วยที่จัดฟันเสร็จแล้วใส่รีเทนเนอร์ ประมาณ 6 เดือน เพื่อให้ฟันที่จัดเสร็จคงอยู่ในสภาพเดิมไม่เคลื่อนผิดตำแหน่งไป

การจัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้จะเป็นการทำรีเทนเนอร์ ที่ดัดแปลงเพิ่มเครื่องมือแบริดเก็ตให้ติดอยู่บนลวด โดยกะตำแหน่งให้แบริดเก็ตปิดอยู่ที่ฟันหน้าบนและ/หรือฟันหน้าล่าง เมื่อใส่แล้วจะดูเหมือนกับ เป็นการจัดฟันแบบติดแน่น ขั้นตอนในการทำจะต้องมีการพิมพ์ฟัน และส่งไปที่ร้านแลปทางทันตกรรมหรือให้ช่างทันตกรรมเป็นผู้ทำเครื่องมือนี้ขึ้นมา โดยทั่วไปจะนัดให้วัยรุ่นมาใส่หนึ่งสัปดาห์หลังจากพิมพ์ฟัน แต่บางร้านอาจให้รอประมาณสองสามชั่วโมง (มีช่างทันตกรรมอยู่ในร้านเอง) ค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 800-1300 บาทต่อชิ้น (ขึ้นบนหรือล่าง) วัยรุ่นสามารถเลือกสีและลายของแผ่นพลาสติก ยาง และลวดได้ตามใจชอบ

หลังจากใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแล้ว ร้านค้าที่รับทำจัดฟันแฟชั่นมักจะแนะนำว่า หลังทำห้ามกินอาหารแข็งๆ และให้กินยาแก้ปวด ทั้งนี้เพราะเครื่องมือที่ใส่ ไม่ว่าจะเป็นแผ่นพลาสติกหรือลวดมักจะมีแรงกระทำต่อฟัน ทำให้ฟันเคลื่อนไปจากตำแหน่งเดิม ก่อให้เกิดอันตรายต่อฟันและเหงือกได้ จะเห็นได้ว่าการจัดฟันแฟชั่นนอกจากไม่มีประโยชน์ในทางการรักษาแต่อย่างใดแล้วยังมีอันตรายและให้โทษอีกมาก ตั้งแต่กระบวนการทำ

วัสดุที่ใช้ อันตรายที่เกิดกับฟัน เหงือก เนื้อเยื่อในช่องปาก และรวมไปถึงอันตรายต่อสุขภาพของผู้ใส่อีกด้วย

ย้อนอดีตจัดฟันแฟชั่น

เมื่อปลายปี 2547 ได้เกิดมีกระแสนิยมในการจัดฟันแฟชั่นขึ้นที่ประเทศไทย โดยเป็นการจัดฟันแฟชั่นที่เป็นลวดร้อยลูกปัดมีวางขายเป็นแผงตามตลาดนัดย่านชุมชน เช่น ในกรุงเทพมหานคร จะมีจำหน่ายที่ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ วังหลัง ศิริราช สวนจตุจักร และแพร่หลายถึงระดับตลาดนัดในหมู่บ้านชนบท มีลูกปัดหลายสีหลายลายให้เลือก บางชนิดเคลือบสี (และสารปรอท) เพื่อให้สวยงาม สามารถซื้อมาส่องหรือให้ผู้ขายเป็นผู้ใส่ให้ ราคาจำหน่ายอยู่ที่เส้นละ 50-120 บาท หากให้ผู้ขายใส่ให้จะแพงขึ้นเล็กน้อยประมาณ 150-200 บาท

หน่วยงานราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ทันตแพทยสภา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้ประสานงานกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยได้ส่งตัวอย่างลวดร้อยลูกปัดให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขตรวจสอบ ซึ่งพบว่ามีสารปนเปื้อนที่เป็นโลหะหนัก เช่น สารตะกั่ว พลวง ซีลีเนียม โครเมียม และสารหนู อยู่ในลวดที่ใช้ร้อยลูกปัด และเมื่อพิจารณาการใส่ที่ไม่มีการยึดเกาะที่แข็งแรงเพียงพอ ลูกปัดอาจหลุดลงคอทำให้เป็นอันตรายต่อชีวิตได้ ทางสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงได้ออกคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ 1/2549 เรื่อง ห้ามขายสินค้าลวดดัดฟันแฟชั่นเป็นการชั่วคราว หากฝ่าฝืนก็มีโทษทั้งจำและปรับ นอกจากนี้ยังมีการแถลงข่าวจาก

ทันตแพทยสภา และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแก่สื่อสารมวลชนต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลแก่วัยรุ่นและผู้ปกครองให้ทราบถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น ทำให้ปัญหาการจัดฟันแฟชั่นที่เป็นลวดร้อยลูกปัดดังกล่าวได้เบาบางลงไปจากสังคมไทย

ข่าวการจัดฟันแฟชั่นที่เกิดขึ้นในครั้งนี้เป็นที่สนใจจากสำนักข่าวต่างประเทศ เช่น เอพี ซีบีเอส ได้มีรายงานข่าวเรื่องนี้ออกไปอย่างกว้างขวาง เนื่องจากไม่มีการพบการจัดฟันแฟชั่นในต่างประเทศมาก่อน ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่พบการจัดฟันแฟชั่นโดยหมอเถื่อน ในต่างประเทศจะมีเฉพาะการจัดฟันที่เป็นการรักษาทางทันตกรรมเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีรายงานเรื่องจัดฟันแฟชั่นในประเทศไทยลงในวารสารทางทันตแพทย์จัดฟันของโลก (World Journal of Orthodontics) ในปี 2548 ในหัวข้อเรื่อง Braces as a “fashion statement” in the land of smiles. ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดฟันแฟชั่นน่าจะเป็นค่านิยมที่ผิดปกติของวัยรุ่นไทย

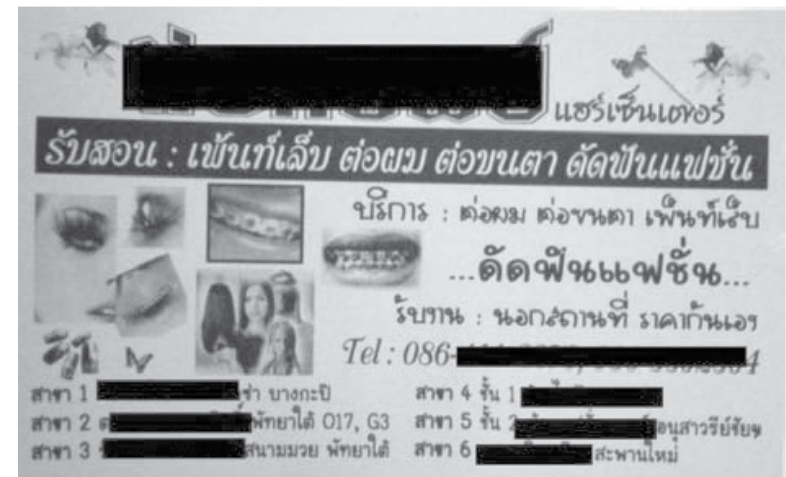
สถานการณ์จัดฟันแฟชั่นในปัจจุบัน

แม้ว่ากระแสเรื่องจัดฟันแฟชั่นที่เป็นลวดร้อยลูกปัดได้ลดน้อยลงไปจากมาตรการต่างๆ ที่หน่วยงานราชการประสานงานกันดำเนินงาน แต่ในช่วงปี 2550 กระแสนิยมในเรื่องจัดฟันแฟชั่นได้เกิดขึ้นอีก โดยเปลี่ยนไปจากการใช้ลวดร้อยลูกปัดไปเป็นการใช้เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นที่เลียนแบบใกล้เคียงกับเครื่องมือที่ทันตแพทย์ใช้มากขึ้น มีทั้งการใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบติดแน่น และเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้ โดยมีขั้นตอนการทำที่ยุ้งยากซับซ้อนขึ้น และมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น รวมทั้งอันตรายที่เพิ่มขึ้นด้วย

จากการสำรวจของทีมคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ทันตแพทยสภา ในช่วงเดือน มีนาคม-พฤษภาคม 2551 พบว่า สถานการณ์การจัดฟันแฟชั่นในประเทศไทยมีความรุนแรงและรูปแบบที่พัฒนามากขึ้น จากการสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต เมื่อพิมพ์คำว่า ดัดฟันแฟชั่น ใน search engine เช่น google จะพบเว็บไซต์ 20,000 กว่าเว็บไซต์ที่มีการโฆษณาขาย รับทำ รวมทั้งกระทู้ถามตอบเกี่ยวกับจัดฟันแฟชั่น แต่ถ้าพิมพ์คำว่า จัดฟันแฟชั่น จะพบไม่กี่พันเว็บไซต์เท่านั้น เนื่องจากในหมู่วัยรุ่นจะเรียกว่า ดัดฟันแฟชั่น มากกว่าคำว่า จัดฟันแฟชั่น นอกจากนี้ในเกือบทุก web board ของวัยรุ่นที่เปิดให้แสดงความคิดเห็นจะมีผู้เข้าไปโฆษณาและชักชวนให้มีการจัดฟันแฟชั่น โดยให้เบอร์โทรศัพท์เคลื่อนที่ให้ติดต่อไป จากการวิเคราะห์พบว่าข้อความที่ post จะมีลักษณะคล้ายกัน แต่มีการเปลี่ยนเบอร์โทรศัพท์ที่แตกต่างกัน

ในเว็บไซต์เกี่ยวกับการจัดฟันแฟชั่น จะมีการโฆษณาระบุว่า เป็นการชั่วคราวและเครื่องมือที่เหมือนกับทันตแพทย์ใช้ ไม่ทำลายผิวฟัน สามารถเลือกสีของลวดหรือของยาง รูปร่างของยาง (มียางรูปมิกกี้เมาท์ รูปดอกไม้ สีและลายต่างๆ กัน) มีบริการเปลี่ยนยางให้ฟรี 3 เดือนแรก มีบริการรับไปพิมพ์ฟันถึงที่บ้านหรือบริการส่งเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้ที่ทำเสร็จแล้วไปให้ที่บ้านทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ยังมีบางเว็บไซต์ที่เป็นตัวแทนจำหน่าย สามารถสั่งซื้อลวดจัดฟัน ยาง และอุปกรณ์ในการทำได้ทางไปรษณีย์ บริการจัดส่งทั่วประเทศ หรือบางแห่งรับสอนการทำจัดฟันแฟชั่นให้อีกด้วย

จากการข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและการแจ้งการพบเห็นร้านจัดฟันแฟชั่นของสมาชิกทันตแพทยสภาเท่าที่รวบรวมได้ พบว่า แหล่งที่รับจัดฟัน

แฟชั่นมีกระจายทั่วกรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ๆ สถานที่รับจัดฟันแฟชั่นมักจะเป็นตลาดนัด แหล่งชุมชน ถ้าเป็นห้างสรรพสินค้าที่มีชื่อเสียงก็จะอยู่หน้าห้างฯ แต่ถ้าเป็นห้างสรรพสินค้าเล็กๆ ก็อยู่ภายในห้างฯ ตัวอย่างร้านจัดฟันแฟชั่นที่สำรวจพบ เช่น บริเวณถนนพหลโยธิน 22 ตรงข้ามเซ็นทรัล, หน้าห้าง Big C งามวงศ์วาน, โลตัส ศรีนครินทร์, พันธุ์ทิพย์ งามวงศ์วาน, ตรงข้ามเมเจอร์ อีจิว รังสิต, ซอยอรุณทัย ใกล้ร้านนอร์ดคอนโด, ด้านหลังน้อมจิตต์พลาซ่า, ตรงข้ามเดอะมอลล์งามวงศ์วาน, ชั้น 2 ซีคอนสแควร์, ตรงข้ามคาร์ฟูร์ พระรามสี่, ข้างเดอะมอลล์บางกะปิ, ตลาดจตุจักร, อิมพีเรียล สำโรง, วังหลัง, อนุสาวรีย์ชัยฯ, ชั้น 2 เทสโกโลตัส นวนคร ปทุมธานี, โลตัส เมืองทองธานี ฯลฯ

ทีมคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ทันตแพทยสภาได้ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์และทดลองใช้บริการของร้านค้าเหล่านี้เพื่อหาข้อมูล พบว่า ลักษณะของร้านมีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นแผงลอย ร้านเช่าเล็กๆ ในห้าง

สรรพสินค้าหรืออยู่ในอาคารพาณิชย์ บางแห่งเปิดให้บริการร่วมกับการต่อผม/ต่อขนตา เพ้นท์เล็บ บางแห่งเพิ่มความน่าเชื่อถือ โดยใช้คำว่า “Lab” เพื่อให้เข้าใจว่าเป็นห้องปฏิบัติการทางทันตกรรมที่รับทำเครื่องมือจัดฟันแบบถอดได้ให้กับทันตแพทย์ บางแห่งมีหลายสาขา ป้ายโฆษณามีทั้งแบบป้ายเล็กๆ หรือเป็นป้ายสี่สีขนาดใหญ่ จากการสอบถามวัยรุ่นที่เข้าไปใช้บริการและสังเกตการณ์พบว่าได้รับความนิยมจากเด็กวัยรุ่นค่อนข้างมาก บางแห่งมีเด็กวัยรุ่นมาใช้บริการตลอดเวลา แม้จะเป็นเวลากลางวันก็มีเด็กวัยรุ่นโดดเรียนมาใช้บริการ อาจจะต้องรอคิวในการทำ เจ้าของร้านที่รับทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นให้ข้อมูลว่า บางวันมีวัยรุ่นมารอทำมากจนไม่มีเวลากินข้าวกลางวัน ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความนิยมจัดฟันแฟชั่นในหมู่วัยรุ่นไทย

จัดฟันแฟชั่น คนทำรวย

จัดฟันแฟชั่น คนทำรอย

คนทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นเป็นใคร? ไม่มีคำตอบที่แน่ชัด แต่จากการหาข้อมูลและสัมภาษณ์คนที่ทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นในร้านต่างๆ ของทีมงานคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรม ทันตแพทย์สภาพพบว่า บางคนเป็นผู้ช่วยทันตแพทย์มาก่อน เห็นทันตแพทย์ทำก็จำมาทำเอง บางคนเป็นช่างทันตกรรมอยู่ในห้องปฏิบัติการทางทันตกรรม มีทักษะในการทำเครื่องมือจัดฟันถอดได้ รู้ว่าต้องใช้เครื่องมืออะไรบ้าง และซื้อจากที่ไหนได้บ้าง บางคนมีเพื่อน หรือญาติเป็นผู้ช่วยทันตแพทย์หรือช่างทันตกรรม มาช่วยสอนให้ นอกจากนี้จากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทำให้เชื่อได้ว่า น่าจะมีขบวนการที่รับสอนและแนะนำในการเปิดกิจการจัดฟันแฟชั่นอีกด้วย

ค่าบริการจัดฟันแฟชั่นที่ดูเหมือนจะมีราคาที่ไม่แพง มีให้เลือกตั้งแต่ 100-200 บาท (ลวดร้อยลูกบิด) หรือ 800-1,300 บาท (จัดฟันแฟชั่นแบบติดแน่นหรือถอดได้) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับค่าจัดฟันที่เป็นการรักษาโดยทันตแพทย์ที่มีค่าใช้จ่ายเป็นหลักหมื่นบาท ราคาที่แตกต่างกันมากทำให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้วัยรุ่นตัดสินใจง่ายขึ้นที่จะใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่น ประกอบกับการบริการที่เข้าถึง สะดวก อยู่ในแหล่งที่วัยรุ่นเดินเลือกซื้อ

เสื้อผ้าหรือเครื่องประดับอยู่แล้ว ถ้าได้คำชักชวนจากเพื่อนๆ ด้วยกันก็จะเกิดการทดลองติดเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นเพื่อที่จะได้เข้ากลุ่มวัยรุ่นด้วยกันได้

เหตุที่ทำให้การจัดฟันแฟชั่นมีราคาไม่แพงนัก เนื่องจากในปัจจุบันร้านที่จัดฟันแฟชั่นใช้เครื่องมือทันตกรรมและวัสดุราคาถูกที่ผลิตจากประเทศจีน ซึ่งมีคุณภาพต่ำมาก และวัสดุบางตัว เช่น ลวดที่มีสีสันท่างๆ ยางรูปแบบต่างๆ ก็ไม่ได้เป็นวัสดุที่ทันตแพทย์ใช้ แต่เป็นของทำเลียนแบบซึ่งมีราคาถูกมาก

แม้จัดฟันแฟชั่นดูเหมือนจะถูก แต่ความจริงที่พบก็คือวัยรุ่นที่ตัดสินใจจัดฟันแฟชั่นจะเสียค่าใช้จ่ายแบบไม่รู้จบ ไม่ได้มีราคาถูกอย่างที่คิดไว้ เริ่มตั้งแต่ ป้ายหน้าร้านจะเขียนราคาที่ถูกมาก เช่น 500-600 บาทเท่านั้น เพื่อให้ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น แต่เมื่อเข้าไปคุยกับคนทำแล้ว จะได้รับการอธิบายว่าราคาที่โฆษณาไว้จะเป็นราคาขั้นต่ำสุดซึ่งจะไม่ค่อยดี ใส่แล้วสีซีดได้ง่าย ไม่สวย เครื่องมือจะหลุดได้ง่าย ไม่ทน จากนั้นคนขายจะพยายามเชียร์ให้เลือกใส่เครื่องมือที่มีราคาแพงขึ้นกว่าที่โฆษณาไว้ เช่น เปลี่ยนให้ใช้ลวดแบบพิเศษที่มีสีไม่ลอก ใช้อย่างที่มีสีและลายแปลกๆ ฯลฯ พร้อมกับมีโปรโมชั่นพิเศษหลอกล่อ ไม่ว่าจะเป็นไม่คิดค่าถอดแบ็คเก็ตออกจากตัวฟันเวลาที่เลิกใส่ หรือเปลี่ยนยางให้ฟรี 2-3 ครั้ง เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงเมื่อไปถอดเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นหรือเปลี่ยนยาง คนทำมักจะบอกว่า หมดโปรโมชั่นไปแล้วจะต้องเสียเงินตามปกติ

ดังนั้น วัยรุ่นที่จัดฟันแฟชั่นอาจต้องเสียเงินครั้งแรกประมาณ สองพันกว่าบาทในการใส่เครื่องมือทั้งฟันบนและฟันล่าง ต่อจากนั้นจะต้องเปลี่ยนยางเดือนละ 1-2 ครั้งเนื่องจากสีของยางซีดเร็ว ดูไม่สวย ค่าเปลี่ยนยางครั้งละ 100 บาท วัยรุ่นบางคนเปลี่ยนยางทุกสัปดาห์เพื่อที่จะไปโชว์เพื่อนๆ โดยเฉพาะในกรณีที่มียางแบบใหม่ๆ ออกมา ยางที่เป็นรูปมิกกี้เมาส์ รูปดอกไม้ หรือมีสองสีในหนึ่งเส้น จะมีราคาแพงกว่ายางสีธรรมดา เปลี่ยนยางแต่ละครั้งต้องจ่ายเงินครั้งละประมาณ 150-200 บาท นอกจากนี้คนทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นมักจะทำการติดเครื่องมือผิดวิธี ไม่ได้มาตรฐาน (แม้ว่าจะพยายามทำเลียนแบบที่ทันตแพทย์ทำ แต่เนื่องจากไม่มีความรู้ที่แท้จริงและวัสดุต่างๆ ที่ใช้มีคุณภาพต่ำมาก) ซึ่งจะทำให้แบ็คเก็ตหลุดง่ายมาก ถ้าแบ็คเก็ตหลุดหายหรือหลุดลงคอไป จะต้องเสียเงินติดใหม่ขึ้นละ 100 บาท แต่ถ้าหลุดแล้วยังเก็บแบ็คเก็ตไว้อยู่ก็เอามาติดใหม่ได้ โดยเสียค่าติด

ใหม่เพียง 50 บาท ถ้าตัดสินใจถอดเครื่องมือก็ต้องเสียเงินค่าถอดเครื่องมือ 200 บาท (แต่ถอดเครื่องมือได้ไม่หมด จะมีเศษวัสดุที่ใช้ยึดแบ็คเก็ตกับฟันตกค้างอยู่ สุดท้ายถ้าทนราคาคนที่เศษวัสดุบาดริมฝีปากไม่ไหว ก็จะต้องไปให้ทันตแพทย์เอาออกให้หมดอีกครั้ง) ถ้าวัยรุ่นใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นนานประมาณ 1 ปี อาจจะต้องเสียเงินให้แก่ร้านที่จัดฟันแฟชั่นสูงถึงห้าพันบาทก็ได้ แพงกว่าที่คิดไว้ตอนแรกว่าจะเสียเงินจัดฟันแฟชั่น แค่ 500-600 บาท

จากการสังเกตร้านที่รับจัดฟันแฟชั่น ห้างแฟชั่นมอลล์ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และร้านแถวย่านตลาดวังหลังตรงข้ามกับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล พบร้านจัดฟันแฟชั่นในลักษณะแผงลอย และร้านเช่าในอาคารพาณิชย์อยู่หลายร้าน แต่ละร้านมีวัยรุ่นไปใช้บริการค่อนข้างมาก มีวัยรุ่นไปรอคิวใช้บริการ จากการประเมินคร่าวๆ แต่ละร้านจะมีลูกค้าไปติดเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นไม่ต่ำกว่าสิบราย และมีวัยรุ่นที่แวะเวียนไปเปลี่ยนยางติดแบ็คเก็ตที่หลุดเป็นจำนวนมาก ร้านค้าเหล่านี้สามารถทำรายได้วันละหมื่นกว่าบาท ถ้าคำนวณเป็นเดือนอาจมีรายได้เดือนละหลายแสนบาท ซึ่งถ้าหักค่าใช้จ่ายที่มีไม่มากเพราะวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ มีคุณภาพต่ำและราคาถูกแล้ว น่าจะมีกำไรเดือนละเป็นแสนบาททีเดียว คงไม่เป็นที่แปลกใจเลยว่า ทำไมร้านจัดฟันแฟชั่นจึงผุดขึ้นเป็นดอกเห็ดในสังคมไทย

ลวดจัดฟันแฟชั่นที่มีสารปนเปื้อน
ที่เป็นโลหะหนักต่างๆ เช่น สารตะกั่ว
พลวง ซีลีเนียม โครเมียม และสารหนู
เมื่อได้รับสู่ร่างกายอย่างต่อเนื่อง
จะทำอันตรายต่อเซลล์ของเนื้อเยื่อต่างๆ

จัดฟันแฟชั่น คนใส่อันตราย

จัดฟันแฟชั่น คนใส่อันตราย

วัยรุ่นที่จัดฟันแฟชั่นอาจไม่คิดถึงอันตรายที่เกิดจากการใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นไว้ในช่องปาก แต่แท้ที่จริงแล้วอันตรายเกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นตอนการทำจนกระทั่งใส่เครื่องมือไว้ในปากเป็นระยะเวลานานๆ

อันตรายจากขั้นตอนการทำ

เครื่องมือที่ใช้ เช่น ถาดพิมพ์ฟัน ใช้แล้วไม่ได้ล้างหรือล้างแต่ไม่ได้ทำการฆ่าเชื้อ จากการสังเกตพบว่า ถาดพิมพ์ฟันมีสภาพเหมือนยังไม่แห้งดี มีคราบวัสดุพิมพ์ปากและคราบปูนหล่อแบบติดอยู่ น่าจะไม่ผ่านการฆ่าเชื้อใดๆ ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะได้รับเชื้อโรคที่มาจากน้ำลายของผู้ให้บริการคนก่อน อาจมีโอกาสติดโรคต่างๆ เช่น ไวรัสตับอักเสบบี วัณโรค ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ คอติบ โปลิโอ ฯลฯ หลายๆร้านที่รู้กันว่าลูกค้าบางคนจะกังวลใจเกี่ยวกับโรคติดต่อที่มาจากน้ำลาย ก็จะมีการโฆษณาว่า อุปกรณ์และเครื่องมือมีการแช่น้ำยาฆ่าเชื้อและผ่านการต้มมาอย่างดี ซึ่งเราไม่มีทางรู้ว่าเป็นจริงหรือไม่ และน้ำยานั้นฆ่าเชื้อโรคใช้น้ำยาประเภทใด เช่น นานพอหรือไม่ ทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงมากที่จะติดเชื้อโรคจากคนอื่น นอกจากนี้คิมที่ใช้

ตัดลวดมักเป็นคิมที่ใช้ในงานช่างทั่วไป ไม่ใช่คิมที่ทันตแพทย์ใช้ ทีมงานได้สังเกตเห็นว่า คิมที่ใช้ตัดลวดมีสนิมขึ้น สกปรก เมื่อตัดลวดแล้วก็นำเอาลวดมาใส่ในปาก ร้านที่เป็นแผงลอยจะมีอุปกรณ์ต่างๆ น้อยมาก รวมทั้งไม่มีน้ำสำหรับล้างมือด้วยซ้ำ

เท่าที่สังเกตในหลายร้าน ส่วนใหญ่ผู้ทำไม่ได้ใส่ถุงมือ ไม่แน่ใจว่าจะมีการล้างมือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนใส่ถุงมือหรือไม่ ถุงมือที่ใส่มีการล้างด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนใช้หรือไม่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ วัยรุ่นที่คิดไปใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของตนเองด้วย

อันตรายจากตัววัสดุ

ลวดจัดฟันแฟชั่นที่มีสารปนเปื้อนที่เป็นโลหะหนักต่างๆ เช่น สารตะกั่ว พลวง ซีลีเนียม โครเมียม และสารหนู เมื่อได้รับเข้าสู่ร่างกายอย่างต่อเนื่อง จะทำอันตรายต่อเซลล์ของเนื้อเยื่อต่างๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการทำงานของเซลล์ เซลล์อาจตาย โลหะหนักยังเป็นตัวการทำให้เกิดความผิดปกติทางพันธุกรรม รวมทั้งเป็นตัวการชักนำให้เกิดมะเร็งอีกด้วย ตัวอย่างเช่น เมื่อสารตะกั่วเข้าสู่ร่างกายจะจับยึดอยู่กับเม็ดเลือดแดง หมุนเวียนไปกับกระแสเลือดกระจายไปทั่วร่างกายสู่เนื้อเยื่อส่วนต่างๆ โดยสะสมที่ไตมากที่สุด ทำให้หลอดไตทำงานผิดปกติ นอกจากนี้ ตะกั่วยังมีผลต่อดับ หัวใจและเส้นเลือด ภาวะเจริญพันธุ์ โครโมโซม และเป็นสารชักนำให้เกิดโรคมะเร็งและความพิการแต่กำเนิดอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้ลวดที่เป็นสีที่เมื่อใส่ไว้ในปากสักระยะหนึ่ง มีการสัมผัสอาหารเย็นหรือร้อนแล้วสีจางลง เช่นเดียวกับยางที่มีสีและรูปแบบต่างๆ กัน ยางเหล่านี้ทำเลียนแบบยางที่ทันตแพทย์ใช้จัดฟันจริงๆ เมื่อใส่ไปไม่นานสีก็จะหลุดลอกจางลง ส่วนประกอบของสีก็จะเข้าสู่ร่างกายผ่านเข้ากระเพาะอาหารและดูดซึมไปสะสมไว้ในร่างกาย แม้ว่าผลเสียจะไม่เห็นชัดในทันทีทันใด แต่การสะสมสารพิษเข้าไปในร่างกายอยู่ตลอดเวลา คงเป็นเรื่องที่ไม่ดีแน่

อันตรายต่อฟันและเนื้อเยื่อในช่องปาก

ในการใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบติดแน่น จะมีการใช้หัวกรอฟันที่

เป็นหิน กรอเอาเคลือบฟันที่ดีๆ ออกไป ทำให้มีการเสียเคลือบฟันไป รวมทั้งการใส่กรดกัดฟันซึ่งจะทำให้เคลือบฟันบางลง ทำให้ความแข็งแรงของตัวฟันลดลง ถ้ากรอเอาเคลือบฟันออกไปมากๆ ก็จะถึงชั้นเนื้อฟัน ทำให้เสียฟันได้ง่ายเมื่อดื่มน้ำเย็นและเกิดฟันผุได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม เคลือบฟันที่ถูกทำลายไปนี้ร่างกายไม่สามารถสร้างขึ้นมาทดแทนได้

ลวดที่ใช้สอดในเบ็ดเกิดอาจมีแรงกระทำต่อฟันทำให้ฟันเคลื่อนไปจากตำแหน่งเดิม เนื่องจากการปรับแต่งลวดโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ จะทำให้เกิดแรงกดไปที่ตัวฟัน ทำให้มีอาการปวดฟันที่เคลื่อนไปจากเดิมหรือเคลื่อนไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสม และถ้าลวดกดฟันมากเกินไปจะปวดมาก แรงกดที่มากจนเกินไปอาจทำให้ฟันซี่นั้นเสียชีวิต (กลายเป็นฟันตาย) เปลี่ยนเป็นสีคล้ำหรือรากฟันละลายไป และถ้าไม่ได้รับการรักษารากฟันอย่างทันท่วงที ก็อาจจะต้องลงท้ายที่ต้องถอนฟันซี่นั้นๆ ทั้งไป

เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นที่ใส่ในปากมักจะมีการยึดที่ไม่แน่นพอเพราะขั้นตอนการทำผิดวิธี ทำให้มีโอกาสที่เบ็ดเกิดอาจหลุดลงคอหรืออาจหลุดลงไปปิดหลอดลมทำให้เป็นอันตรายถึงชีวิตได้ โดยเฉพาะลวดร้อยลูกบิดซึ่งจะยึดไว้ไม่แน่น หลุดได้ง่ายมาก ปลายลวดที่พันรอบฟันมักจะเก็บไม่สนิท อาจแทงเหงือกหรือกระพุ้งแก้มเป็นแผลตลอดเวลา

ปกติแล้วในผู้ป่วยที่จะใส่เครื่องมือจัดฟันที่เป็นการรักษาทางทันตกรรมจะต้องมีการเตรียมสภาพช่องปากก่อน ไม่ว่าจะเป็นต้องรักษาโรคเหงือกอักเสบหรือการอุดฟันให้เรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อลดผลเสียของการใส่เครื่องมือจัดฟันเป็นระยะเวลานานๆ แต่ในวัยรุ่นที่จัดฟันแฟชั่น บางครั้งมีการติดเครื่องมือไปบนฟันที่ผุทะลุโพรงประสาทฟัน ฟันซี่ที่เคยได้รับอุบัติเหตุมาก่อน หรือ

ติดบนฟันที่มีโรคเหงือกอักเสบหรือปริทันต์อักเสบอยู่ ทำให้ฟันขึ้นๆ แยก
อาจต้องลงเอยด้วยการปวดฟันและต้องถอนฟันขึ้นๆ ไป

การใส่เครื่องมือจัดฟันแพ้นั้นมักทำให้เกิดการบาดเจ็บที่เหงือกและ
เนื้อเยื่อในช่องปากทำให้เป็นแผล ในเครื่องมือจัดฟันแพ้นั้นแบบถอดได้
ส่วนที่เป็นแผ่นพลาสติกนั้นมักจะไม่นับกับเพดานหรือเหงือก เนื่องจาก
การพิมพ์ฟันและการเทแบบที่ไม่ดี ทำให้ใส่เครื่องมือไม่ลงหรือใส่ได้ไม่สนิท
จะต้องใช้แรงกดดันให้เครื่องมือลง เครื่องมือนั้นก็จะกดเหงือกทำให้เหงือก
อักเสบบวมแดงและดันฟันทำให้ปวดฟันอย่างมาก แผลที่เกิดจากเครื่องมือ
จัดฟันแพ้นั้นไปเกี่ยวหรือบาด ถ้าเกิดต่อเนื่องกันนานๆ หลายปี ก็จะเพิ่ม
โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งของเนื้อเยื่อในช่องปากได้

นอกจากนี้เครื่องมือที่ใส่ในปากจะขัดขวางการแปรงฟันและทำ
ความสะอาดฟัน ทำให้มีเศษอาหารและแผ่นคราบจุลินทรีย์ติดสะสมอยู่
รอบๆ เครื่องมือแบดที่เกิดที่ใส่ ร่วมกับการที่มีการใช้กรดกัดผิวฟันทำให้
เคลือบฟันถูกทำลาย เมื่อใส่เครื่องมือนานหลายๆ เดือน ก็อาจทำให้ฟันผุ
และเหงือกอักเสบบวมแดงได้ ในหลายกรณีที่ทันตแพทย์ที่มีโอกาสตรวจฟัน
วัยรุ่นที่จัดฟันแพ้นั้น มักจะพบว่าเหงือกอักเสบบวมแดงได้เหงือก ทำให้มี
กลิ่นปาก และเมื่อเอาเครื่องมือจัดฟันแพ้นั้นแบบติดแน่นออกก็อาจพบ
ผิวฟันใต้แบดเกิดเปลี่ยนเป็นสีขุนขาว ซึ่งหมายถึงว่าฟันมีการสูญเสีย
แร่ธาตุหรือเริ่มผุแล้ว และบ่อยครั้งที่เจอพบฟันผุเป็นรูรอบๆ และได้แบดเกิด
ในผู้ป่วยที่จัดฟันเพื่อการรักษาทางทันตกรรม ทันตแพทย์จะแนะนำให้ใช้
แปรงสีฟันพิเศษโดยเฉพาะ รวมทั้งใช้แปรงซอกฟันและไหมขัดฟันแบบพิเศษ
ที่สามารถสอดร้อยเข้าไปทำความสะอาดซอกฟันได้แม้จะมีลวดขวางอยู่
รวมถึงจะต้องมาตรวจสุขภาพฟันและเหงือกเป็นระยะๆ เพื่อป้องกันผลเสีย
ที่อาจเกิดขึ้น

ทำไมต้องจัดฟันแพ้น
มุมมองจากผู้จัดฟันแพ้น

ทำไมต้องจัดฟันแฟชั่น

มุมมองจากผู้จัดฟันแฟชั่น

ทีมงานคุ้มครองผู้บริโภคทางทันตกรรมของทันตแพทยสภาเรามีนัดสัมภาษณ์กับน้องๆ วัยรุ่น 3 คนที่มีประสบการณ์จัดฟันแฟชั่น ในตอนสายๆ ของวันพุธเดือนตุลาคม ที่ห้องประชุมของคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาฯ โดยการประสานงานของน้องนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ สสส. หลังจากแนะนำตัวกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว น้องๆ ทั้ง 3 คนได้เล่าให้ทีมงานของเราฟัง แม้ว่าตอนแรกจะมีความประหม่า ตื่นเต้น อยู่บ้าง บรรยายภาคในการคุยก็เป็นไปด้วยดี เราได้ข้อมูลเรื่องจัดฟันแฟชั่นเพิ่มเติมอีกหลายเรื่อง จะขอถ่ายทอดบางส่วนมาเล่าสู่กันฟังนะคะ คนแรกชื่อน้องเอ มีประสบการณ์ใส่เครื่องมือทั้งติดแน่นและถอดได้ คนที่สองน้องยา ใส่เครื่องมือแบบถอดรื้ออยู่ปกติ และคนสุดท้ายน้องมายที่ใส่เครื่องมือติดแน่นเฉพาะฟันบนในช่วงสั้นๆ

จัดฟันแฟชั่น 2 ครั้ง

น้องเอ (นามสมมติ) ได้เล่าให้เราฟังว่า ได้เคยจัดฟันแฟชั่นทั้ง 2 แบบ คือทั้งแบบติดแน่นและถอดได้ เริ่มจากที่เห็นเพื่อนในห้องเรียนจัดกันเยอะ (เกือบทุกคน) คิดว่าถ้าใส่แล้วจะรู้สึกว่ามันใจในตนเองมากขึ้น น้องเอเล่าให้ฟังว่า “หนูมีฟันผุดตรงซอกฟันหน้าอยู่พอใส่เข้าไปก็ปิดบริเวณที่ผุพอดี ทำให้มองไม่เห็นฟันผุ” เพื่อนๆ ที่จัดฟันแฟชั่นได้แนะนำร้านให้น้องเอไปทำ น้องเอได้โทรไปนัดกับทางร้าน

ร้านจัดฟันแฟชั่นนี้เป็นร้านเล็กๆ ตั้งอยู่ในตลาด คูสะอาดดี เจ้าของร้านบอกว่าของทุกอย่างเหมือนที่หมอฟันใช้ คนที่เป็นคนทำเป็นผู้ชายอายุประมาณ 30 ปีต้นๆ เมื่อเข้าไปในร้านน้องเอพบเด็กมัธยมต้น เด็กปวช. รวมทั้งเด็กมหาวิทยาลัยมานั่งรอทำ ร้านจัดฟันแฟชั่นนี้ค่อนข้างยาว แม้ว่าน้องเอจะได้โทรนัดแล้วแต่ยังต้องรอนาน เจ้าของร้านบอกให้น้องเอไปเดินเล่นรอก่อนอีก 3 ชั่วโมงแล้วค่อยกลับมาทำ

เมื่อกลับมาที่ร้าน เจ้าของร้านให้เลือกลียางก่อนจากนั้นเจ้าของร้านทำการพิมพ์ฟันให้โดยใช้วัสดุที่คล้ายๆ หมากฝรั่งพิมพ์ฟันออกมาโดยที่ขณะทำเจ้าของร้านสวมถุงมือ น้องเอทำเฉพาะฟันบนเท่านั้นเพราะว่า ค่าใช้จ่าย 500 บาท ซึ่งในความเห็นของน้องเอเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างแพง หลังจากนั้นร้านก็นัดมาใส่อีก 2 วัน พอถึงวันที่นัดเจ้าของร้านเคาะบอกให้ลองใส่ดูก่อน ซึ่งตอนที่ใส่น้องเอก็ใส่ไม่ลงและเจ็บเหงือก เจ้าของร้านก็กรอแผ่นพลาสติกออกให้จนใส่ได้ เจ้าของร้านบอกว่าถ้าหากมีฟันขึ้นหรือฟันหัก ก็ให้มาปรับใหม่ที่ร้าน ค่าแนะนำจากเจ้าของร้านบอกว่า ตอนนอนให้ถอดออกก่อน ถ้าไม่ถอดจะทำให้ฟันซ้อนเกเสียรูป

หลังจากที่น้องเอไลไปช่วงแรกๆ รู้สึกว่ามีน้ำลายมาค้างบริเวณเพดาน
เยื่อ และมีเศษอาหารติดอยู่ที่เครื่องมือจัดฟันแพชั่น เวลากินข้าวต้องถอด
ออก มีอาการปวดฟันด้วยโดยเฉพาะบริเวณฟันกรามที่มีลวดรัดอยู่ ซึ่งฟันซี่นี้
ผุอยู่ก่อน น้องเอไลเครื่องมือจัดฟันแพชั่นแล้วได้ไปเปลี่ยนยางเดือนละ 1-2
ครั้ง เนื่องจากสีของยางซีดเร็ว ดูไม่สวย ต้องเสียเงินค่าเปลี่ยนยาง ครั้งละ
100 บาท เมื่อใส่ไปสักพักก็รู้สึกชินไม่มีปัญหาใดๆ แล้ว เมื่อใส่ได้ประมาณ
6 เดือน ฟันกรามที่มีลวดรัดอยู่แตกหัก ปวดฟัน ต้องไปถอนฟันซี่นี้ไป
ทำให้ใส่เครื่องมือจัดฟันไม่ได้แล้วจึงเลิกใส่

น้องเอยังอยากที่จะใส่เครื่องมือจัดฟันแพชั่นต่ออีก เพราะเป็นกระแส
นิยมในหมู่เพื่อนๆ ถ้าไม่ใส่ก็จะแตกต่างกับเพื่อนในห้อง ตอนที่ไปเดินเล่น
แถวแฮปปี้แลนด์ตะวันออกเพื่อช้อปปิ้งตามปกติ เห็นร้านจัดฟันแพชั่นติดป้าย
โฆษณาเลยตัดสินใจเดินเข้าไปทำในวันนั้นเลย คราวนี้ทำทั้งฟันบนและล่าง
ติดเครื่องมือ 8 ซี่ (หรือ 8 เม็ดตามศัพท์ที่ใช้กันในหมู่วัยรุ่น) ราคาจริง
แล้วคือ 700 บาท แต่ทางร้านลดให้เพราะว่าทำทั้งบนและล่าง เหลือเป็น
1000 บาท ร้านนี้คนไม่เยอะเหมือนร้านที่แล้วเลยไม่ต้องรอคิว พอเข้าไปถึง
ในร้านจะมีเตียงให้นอนแล้วก็มีผ้าม่านปิด

ขั้นตอนการทำจะใส่ที่ถ่างปากไว้โดยที่คนทำก็ไม่ได้ใส่ถุงมือ น้องเอ
เล่าว่าไม่รู้สึกรู้ว่ามีการฉีดยาหรือเป่าลม เหมือนเป็นการทากาวติด ใช้เวลา
ทำประมาณ 20 นาที หลังจากที่ทำก็มีอาการปวดฟันทุกซี่ที่มีเครื่องมือติด
ปวดฟันนานประมาณ 2 สัปดาห์ ต้องกินยาแก้ปวดตลอด น้องเอ บอกว่า
เหล็กที่เป็นเสาไว้เกี่ยวยางมักเกี่ยวปากเป็นแผล เจ็บ รำคาญมาก แต่เมื่อ
ใส่ไปนานๆ ก็ชินแต่แผลก็ยังเป็นอยู่บ้าง เครื่องมืออันนี้น้องเอใส่นาน 3

เดือน โดยที่ช่วง 3 เดือนนี้ไปเปลี่ยนสียางหลายรอบเพราะว่ายางสีซีดเร็ว
และต้องการเปลี่ยนเป็นแบบต่างๆ เพื่อจะได้ไปอวดเพื่อนๆ ว่าเป็นรูป
มิกค์ม่าส์ รูปดอกไม้ หรือมีสองสีในหนึ่งเส้น จะมีราคาแพงกว่ายางสีธรรมดา
เปลี่ยนยางแต่ละครั้งต้องจ่ายเงินครั้งละประมาณ 160 บาท

เหตุผลที่น้องเอตัดสินใจถอดเครื่องมือออกเพราะได้ดูทีวีที่มี
ทันตแพทย์ออกมาเตือนว่าใส่แล้วเป็นอันตราย รวมทั้งแม่บอกให้ไปถอด
ตอนไปถอดเสียเงินค่าถอดเครื่องมือ 200 บาท ทั้งที่ตอนไปทำเจ้าของร้าน
บอกว่าถอดฟรี ได้คำอธิบายจากเจ้าของร้านว่า ตอนนี้หมดโปรโมชันแล้ว
เลยต้องเก็บเงินค่าถอดเครื่องมือ มีเพื่อนๆ น้องเอที่มหาวิทยาลัยไปถอด
เครื่องมือจัดฟันแพชั่นออกประมาณครึ่งหนึ่งได้ แต่ที่เหลือยังไม่ถอดออก
เพราะไม่อยากจะถอด และไม่อยากจะเสียเงินค่าไปถอด บางคนบอกว่ารอให้
มันเป็นอันตรายเหมือนในข่าวก่อนค่อยไปถอด บางคนก็คิดว่าตัวเองคงไม่
โชคร้ายขนาดนั้น บางคนก็บอกว่าไม่กังวลอะไรเพราะว่ายางก็เปลี่ยนลวด
เปลี่ยนยางบ่อยๆ อยู่แล้ว

ช่วงที่ใส่ใหม่ๆ น้องเอกินไม่ระมัดระวัง ทำให้แบคทีเรียหลุดกลืน
ลงท้องไป น้องเอต้องเสียเงินค่าไปติดใหม่ 100 บาท แต่ถ้าหลุดแล้วยังเก็บ
แบคทีเรียไว้ก็เสียค่าติดใหม่เพียง 50 บาท น้องเอคิดว่าหลุดลงคอไม่น่า
จะเป็นอันตรายอะไรเพราะว่ามันอันเล็กนิดเดียว เดียวก็ถ่ายออกมาได้
เพื่อนบางคนของน้องเอที่มีแบคทีเรียหลุดจะติดเองด้วยกาวตราช้าง เพราะ
เสียค่าเงินค่าติด 50 บาท เวลาที่ติดเองก็จะใช้วิธีส่องกระจกติดเองหรือ
ให้เพื่อนช่วยติดให้

จัดฟันแฟชั่นแบบลวดร้อยลูกบิด

เมื่อปีที่แล้วน้องยาได้ไปทำผมที่ร้านเสริมสวยตามปกติ เจ้าของร้านเสริมสวยได้ชักชวนใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่น โดยได้เอาลวดร้อยลูกบิดที่ใส่เป็นของๆมาให้ดู ช่วงนั้นเพื่อนที่โรงเรียนนิยมจัดฟันแฟชั่นกันเยอะ ที่ร้านนี้ก็เลยซื้อลวดร้อยลูกบิดมาขายและรับทำ เจ้าของร้านเสริมสวยให้น้องยาเลือกว่าจะใส่ลูกบิดลายแบบไหน เมื่อเลือกแล้ว เจ้าของร้านก็เอาเส้นลวดอันนั้นใส่เข้าไปในปาก ไขปลายลวดเกี่ยวมัดไว้กับชอกฟันกราม ดึงให้ลวดต่อนหน้าตึง ลูกบิดก็ติดอยู่กับผิวฟันหน้า ขยับได้เล็กน้อย ตอนที่แทงลวดเข้าไปที่ฟันกรามก็มีเลือดไหลบริเวณชอกฟันที่ลวดแทง แต่ก็หยุดได้เอง หลังใส่น้องยาก็มีอาการปวดฟันกรามอยู่ประมาณ 2 สัปดาห์ต้องซื้อยาแก้ปวดมากินเอง คนทำบอกว่าสามารถถอดออกได้เอง น้องยาใส่เครื่องมือนานประมาณ 1 ปี โดยเปลี่ยนลวดและลายของลูกบิดทุก 1-2 เดือน เสียค่าใช้จ่ายครั้งละประมาณ 100-200 บาทขึ้นกับลายของลูกบิด เหตุที่น้องยาเปลี่ยนลวดบ่อยๆ เพราะกลัวว่าลวดเก่ามันจะขึ้นสนิมและมีอันตราย และลายการ์ตูนที่ติดบนลูกบิดมีสีซีดบ่อย เวลาที่เปลี่ยนลวดแต่ละครั้งก็จะมีเลือดออกไม่มากนักน้อย ถ้าแทงร้อยเข้าที่ชอกฟันผิดพลาด ไปถูกเหงือกก็จะเจ็บ น้องยารู้สึกว่าร่องฟันกรามที่มัดลวดห่างออกจากกันมากขึ้น บางครั้งปลายลวดที่พับเก็บไว้ที่ชอกฟันขยับหลุดออกแทงกระพุ้งแก้มเป็นแผล แต่น้องยาก็ใช้นิ้วดันพับเก็บเข้าไปใหม่ได้

เหตุผลที่น้องยาตัดสินใจใส่ลวดร้อยลูกบิด เพราะว่าคิดว่าใส่แล้วดูน่ารัก เมื่อใส่ไปแล้วก็มีคนบอกว่าน่ารักขึ้นด้วย เวลาใส่น้องยารู้สึกมั่นใจ ดูดี ดูเป็นไฮโซ ดูเป็นคุณหนู และก็เป็นแฟชั่นด้วย เพราะเพื่อนในกลุ่มก็ใส่กัน

น้องยาเลิกใส่ลวดร้อยลูกบิดเพราะรู้สึกว่ามันน่าหวงดูเหินเหินออกมา และกลัวว่าฟันจะยื่นออกมาอีกก็เลยเลิกใส่ถาวร

อยากจัดฟันแฟชั่นแต่ชักส่ว

น้องมายเล่าให้พวกเราฟังว่า มีเพื่อน ๆ ที่แถวบ้านใส่เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นกันเยอะ ส่วนเพื่อนที่มหาวิทยาลัยมีคนการจัดฟันบ้างแต่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดฟันจากหมอฟันจริงๆ มากกว่า น้องมายอยากจัดฟันบ้างเพราะเห็นว่าใส่แล้วจะดูดี เพื่อนน้องมายที่มหาวิทยาลัยได้แนะนำทำให้ไปจัดฟันกับหมอฟันดีกว่า และก็ไม่ได้แพงอย่างที่คิด จ่ายเป็นครั้งๆ ไป เดือนละ 1,000 บาท น้องมายคิดว่าถ้าจะจัดฟันกับหมोजัดฟันจริงๆ ก็ต้องหาเงินให้ได้ก่อนจึงค่อยจัดเพราะว่าไม่ยอมรับทางบ้าน และถ้าเทียบราคาดูแล้วจัดฟันแฟชั่นมันก็ราคาถูกกว่าอยู่ดี น้องมายจึงตัดสินใจจัดฟันแฟชั่น

เวลาที่เลือกร้าน น้องมายถามเพื่อนเอวว่าทำที่ไหนราคาถูก โดยที่น้องมายไม่ได้กังวลเรื่องความปลอดภัยหรือวิธีการทำ สนใจแต่ว่าทำแล้วต้องออกมาดูดีเท่านั้นและต้องการประหยัดเงิน น้องมายเลือกร้านที่ทำแถวสะพานนาฝั่งน้อมจิตต์ เพราะที่นั่นเป็นแหล่งวัยรุ่นและมีร้านจัดฟันแฟชั่นเปิดเยอะ ลักษณะร้านเป็นห้องแถวเล็กๆ ตกแต่งร้านน่ารักดูดึงดูดให้เข้าเมื่อสอบถามราคาเกือบทุกร้านในย่านนั้นแล้วน้องมายก็เลือกทำร้านที่คิดราคาถูกที่สุด ตอนนั้นทำแบบเครื่องมือติดแน่นฟันบนอย่างเดียว ราคา 500 บาท แม้ว่าร้านนี้ลูกค้าจะเยอะแต่น้องมายก็เลือกที่จะรอทำกับร้านนี้ ลูกค้าที่นั่งรอส่วนใหญ่เป็นเด็กมัธยมต้นและปวช.

หลังจากที่ทำเสร็จนั่งมาย่ำอยู่ประมาณเดือนเดียว เพราะรู้สึกเวลาที่เปิดปาก ปากจะนูนๆ เหมือนฟันเหยินและรู้สึกรำคาญมากก็เลยไปให้ที่ร้านถอดออกให้ และกลัวว่าลวดจะเป็นสนิม กลัวกินเข้าไปแล้วเป็นมะเร็งอีกด้วย

บทวิเคราะห์

จากการพูดคุยกันกว่า 3 ชั่วโมง พวกเราพบว่าเรื่องจัดฟันแฟชั่นทั้งรูปแบบเก่าที่นอยาใส่ หรือรูปแบบใหม่ที่เป็นทั้งเครื่องมือถอดได้หรือติดแน่น ยังคงเป็นปัญหาอยู่ แม้ว่าการที่มีการประชาสัมพันธ์ออกข่าวไปเรื่องผลเสียของการจัดฟันแฟชั่น เมื่อช่วงเดือนที่ผ่านมาจะทำให้มีเด็กวัยรุ่นบางกลุ่มถอดเครื่องมือออก แต่เนื่องจากกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากในการตัดสินใจใส่ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยอย่างยิ่ง ไปเดินเล่นหรือเดินช้อปปิ้งที่ใดๆ ก็มักมีร้านเปิดรับทำจัดฟันแฟชั่น ราคาก็ไม่แพง แม้ว่าน้องๆ วัยรุ่นที่มาให้ข้อมูลกับเราจะกังวลเรื่องความปลอดภัยโดยใช้สิ่งที่ปรากฏชัด เช่น ลวดเป็นสนิม ยางเปลี่ยนสี เป็นเกณฑ์ในการที่จะเปลี่ยนยางหรือเปลี่ยนลวดใหม่ เรื่องที่น่ากลัวอีกอย่างคือ การใช้กาวยัดฟันที่หายึดติดแบคเกิดที่หลุด เหมือนเอาสารพิษมาติดไว้ที่ฟันและกลืนเข้าไปอยู่ตลอดเวลา

ปิดกฎหมาย ตัดตาราง

ผิดกฎหมาย ติดตารา

หลายคนคงคิดว่า แค่อะลวดมาร้อยลูกปัดแล้วติดกับฟัน หรือเอา
ลวดและพลาสติกสีสวย มาใส่ในปากเฉยๆ ก็คงเหมือนกับการขายตุ้มหู,
สร้อย, เครื่องประดับทั่วไป ไม่น่าจะผิดอะไร ก็เป็นสิทธิของคนที่จะทำมาหากิน
แต่จริงๆ แล้วการจัดฟันแฟชั่นนั้น คนทำถือว่ามีผิดทางกฎหมาย
อย่างน้อยสามฉบับเลยทีเดียว มีโทษทั้งปรับและจำคุก

ความผิดแรกเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม
พ.ศ.2537 ในมาตรา 4 ได้ให้คำอธิบาย การทำฟันไว้ว่า “วิชาชีพทันตกรรม”
หมายความว่า วิชาชีพที่กระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการตรวจ การวินิจฉัย
การบำบัด หรือการป้องกัน โรคฟัน โรคอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับฟัน...” และ
“ผู้ประกอบการวิชาชีพทางทันตกรรม หมายความว่า บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียน
และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากทันตแพทยสภา”
กล่าวอย่างง่าย ๆ ว่า การทำอะไรกับฟันของคนอื่นต้องทำโดยทันตแพทย์ที่
ขึ้นทะเบียนกับทันตแพทยสภาเท่านั้น และในมาตรา 28 ระบุว่า “ห้ามมิให้
ผู้ใดซึ่งมิได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมทำการประกอบวิชาชีพ
ทันตกรรม หรือแสดงด้วยวิธีการใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้มีสิทธิ

ประกอบวิชาชีพดังกล่าว...” ดังนั้น คนที่พิมพ์ฟันเพื่อจัดฟันแฟชั่นหรือใส่
เครื่องมือจัดฟันแฟชั่นให้ผู้อื่น ก็ถือว่าเข้าข่ายการประกอบวิชาชีพทาง
ทันตกรรม ซึ่งจะมีผิดตามมาตรา 50 ที่ระบุว่า มีระวางโทษจำคุก
ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดที่สอง เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล
พ.ศ.2542 ในมาตรา 16 ที่ระบุว่า “ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการสถาน
พยาบาล เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต...” หรือหมายความว่า ถ้าไม่ได้
รับอนุญาตให้เปิดสถานพยาบาลแต่เปิดร้านจัดฟันแฟชั่น ให้บริการก็จะมี
ความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลจะสั่งริบบรรดาสิ่งของที่ใช้ในการประกอบ
กิจการสถานพยาบาลด้วยก็ได้

ความผิดสุดท้าย เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ผู้บริโภค พ.ศ.2522 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ออกคำสั่ง
คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ 1/2549 เรื่อง ห้ามขายสินค้าลวดดัดฟัน
แฟชั่นเป็นการชั่วคราว หากฝ่าฝืนก็จะมีโทษตาม มาตรา 56 จะต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
แต่ถ้าเป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อขาย
จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำ
ทั้งปรับ

จะเห็นได้ว่า ร้านที่รับจัดฟันแฟชั่นหรือคนที่ทำมีความผิดทางกฎหมาย
แน่นอน เพียงแต่ว่าการดำเนินการจับกุมและลงโทษนั้นเกิดขึ้นหรือไม่

คำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ที่ ๑/๒๕๔๙

เรื่อง ห้ามขายสินค้าลวดดัดฟันแฟชั่นเป็นการชั่วคราว

โดยที่ในปัจจุบันได้มีการขายสินค้าที่มีลักษณะเป็นลวดสแตนเลสใส่ลูกบิดสีหรือพลาสติกและสินค้าที่มีลักษณะเป็นแผ่นพลาสติกติดลวดดัดฟันไว้ด้านหน้า ซึ่งเด็กวัยรุ่นนำมาใส่ในช่องปากตามแบบสมัยนิยม โดยเรียกกันว่า “ลวดดัดฟันแฟชั่น” สำนักงานเลขาธิการทันตแพทยสภา กรมอนามัยและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แจ้งว่า สินค้าดังกล่าวมีสารปนเปื้อนซึ่งเป็นโลหะหนักหลายชนิด และไม่มีอุปกรณ์ยึดเกาะที่แข็งแรงเพียงพออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพช่องปากของผู้บริโภคหรืออาจหลุดลงคอเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคได้ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงได้ส่งตัวอย่างสินค้าลวดดัดฟันแฟชั่นไปทำการทดสอบเกี่ยวกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภคและสอบถามข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์บริการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมอนามัย และสำนักงานเลขาธิการทันตแพทยสภา ผลปรากฏว่า มีการตรวจพบสารปนเปื้อนซึ่งเป็นโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว พลวง ซีลีเนียม โครเมียมและสารหนู เป็นต้น วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุที่ไม่มีมาตรฐานลักษณะการนำมาดัดฟันที่ฟันด้วยลวดที่ไม่แข็งแรง มีโอกาสหลุด

ลงคอ ทำให้เป็นอันตรายแก่ชีวิต การดัดฟันที่ถูกต้องจะต้องกระทำโดยทันตแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการใส่ลวดดัดฟันโดยไม่มีการดูแลรักษาที่ถูกต้องอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือผลเสียด้านสุขอนามัยของฟันหรืออวัยวะในช่องปาก

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๙ แล้ว เห็นว่า มีเหตุอันน่าเชื่อว่าสินค้าลวดดัดฟันแฟชั่นดังกล่าวอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคได้ จึงมีความจำเป็นและเร่งด่วนที่จะป้องกันอันตรายและคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าชนิดนี้ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่งและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามขายสินค้าลวดดัดฟันแฟชั่นเป็นการชั่วคราว จนกว่าคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะมีคำสั่งยกเลิก

(๒) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งประสงค์จะขาย ผลิตภัณฑ์ หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายลวดดัดฟันแฟชั่น ทำการ

ติดต่อกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคโดยเร็วที่สุด เพื่อดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าดังกล่าวว่าสินค้านั้น ไม่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ทั้งนี้ โดยให้ดำเนินการทดสอบ หรือพิสูจน์ให้สามารถรู้ผลได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คำสั่งนี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙

สุชัย เจริญรัตนกุล

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

คำเตือน :- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๕๖ ผู้ประกอบธุรกิจผู้ใดขายสินค้าที่คณะกรรมการสั่งห้ามขาย เพราะสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือเป็นผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ร่วมกันแก้ไข ทางออกของปัญหา

ร่วมกันแก้ไข ทางออกของปัญหา

เป็นไปได้ไหมที่จัดฟันแฟชั่นจะหายไปจากสังคมไทยเสียที การจับกุมบุคคลที่ให้บริการจัดฟันแฟชั่นทำได้ยาก ถ้าจะเอาผิดตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาลหรือพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม ก็จะต้องเป็นความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่จากกองการประกอบโรคศิลปะที่ทำการล่อซื้อ จึงจะครอบคลุมความผิดสามารถส่งศาลดำเนินคดีได้ต่อไป การที่เห็นร้านค้าหรือป้ายโฆษณาอย่างเดียวนั้น ถ้าตำรวจเข้าไปจับก็จะต้องมีเจ้าทุกข์จึงจะดำเนินคดีได้ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) อาจดำเนินการจับกุมได้ง่ายกว่า แต่ภารกิจอันมากมายของ สคบ. จะทำให้มีเวลาไปไล่จับหรือไม่ และการไล่จับลักษณะนี้อาจแก้ปัญหาได้บางส่วน คงไม่สามารถจับกุมได้หมด ดังนั้นจะมีทางออกอื่นๆ อีกไหมในการแก้ปัญหาจัดฟันแฟชั่นในสังคมไทย

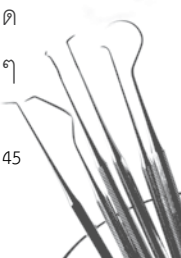
การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ สังคมจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาร่วมกัน ในส่วนของทันตแพทย์ จะทำอะไรให้ทันตแพทย์ร่วมสร้างค่านิยมให้วัยรุ่นว่า การจัดฟันเป็นการรักษาไม่ใช่เพื่อความสวยงาม และร่วมกันสื่อสารให้ความรู้แก่วัยรุ่นและผู้ปกครองถึงข้อเสียและอันตรายของการจัดฟันแฟชั่น

(ส่วนคลินิกทันตกรรมบางแห่งและทันตแพทย์บางท่านที่รับจัดฟันแฟชั่นให้แก่วัยรุ่น โดยคิดว่าถ้าไม่รับจัดฟันแฟชั่นให้วัยรุ่นแล้ว ให้ไปทำกับร้านแผงลอยก็จะเกิดผลเสียและอันตรายมากกว่า ซึ่งการทำในลักษณะนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณวิชาชีพทันตแพทย์ ทันตแพทย์สภาได้เคยมีมติลงโทษทันตแพทย์ที่ให้บริการจัดฟันแฟชั่นไปแล้ว ดังนั้น หากพบเห็นทันตแพทย์ที่ติดป้ายรับจัดฟันแฟชั่น ก็สามารถแจ้งทันตแพทย์สภาให้ดำเนินการดูแลควบคุมต่อไป)

คำถามสำคัญอีกคำถามหนึ่งที่มีผู้ถามว่า ร้านค้าที่จัดฟันแฟชั่นสามารถซื้อลวด ยาง แบริ่งเกิด วัสดุคอมโพสิตที่ใช้ยึดแบริ่งเกิด เครื่องฉายแสงให้วัสดุแข็งตัว วัสดุพิมพ์ปาก ถาดพิมพ์ปาก ฯลฯ ได้ที่ไหนจะมีวิธีอย่างไรในการควบคุมไม่ให้ร้านค้าที่จำหน่ายวัสดุทันตกรรมเหล่านี้ขายวัสดุและเครื่องมือให้แก่บุคคลที่ไม่ใช่ทันตแพทย์ ปัญหานี้อาจจะแก้ไขได้ด้วยพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.2551 ที่จะควบคุมการผลิตและจำหน่ายเครื่องมือแพทย์ต่างๆ ซึ่งทางทันตแพทย์สภาจะต้องประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในการที่จะกำหนดให้วัสดุหรือเครื่องมือได้อยู่ในความควบคุม

สำหรับเล็บทันตกรรมที่รับทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้ก็เช่นเดียวกัน เป็นไปได้หรือไม่ที่จะรับงานเฉพาะของทันตแพทย์เท่านั้น ไม่รับงานทำเครื่องมือจัดฟันแฟชั่นแบบถอดได้จากหมอเถื่อนต่างๆ

การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกองการประกอบโรคศิลปะจะต้องล่อซื้อและจับกุมรายใหญ่ๆ เพื่อทำให้เกิดความกลัวและเป็นการป้องปรามผู้ที่คิดจะทำธุรกิจจัดฟันแฟชั่นรายใหม่ๆ

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เข้ามาช่วยดูแลในเรื่องควบคุม การขายเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์ ที่นำมาใช้ทำเครื่องมือจัดฟัน แพ้ชั้น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จะต้องจับกุมผู้ผลิตและ ผู้จำหน่ายเครื่องมือจัดฟันแพ้ชั้น และที่สำคัญที่สุดก็คือ ตัววัยรุ่นไทยจะ ต้องรู้เท่าทันไม่หลงไปกับกระแสจัดฟันแพ้ชั้น จะต้องมีความนิยมที่ถูกต้องว่า ฟันที่เรียงเป็นระเบียบ ไม่มีวัสดุใดมาติดหรือปิดนั้น เป็นฟันที่สวยงามอยู่แล้ว และต้องช่วยกันบอกต่อเพื่อนๆ วัยรุ่นด้วยกันว่า “อย่าใส่เลย จัดฟันแพ้ชั้น ได้ไม่คุ้มเสีย”

